

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

43. An legatum relictum non personæ particulari, sed generaliter pro virginibus maritandis, lucretur puella, quæ Religionem ingrediatur. Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 35.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. XLII.

An legatum sub conditione v. g. si non nubat, vel si Religionem ingrediatur, sit validum in foro conscientia. Ex p. 3. tr. 5. & Misc. 1. Rel. 57.

§. 1. **D**ixi in foro conscientia, nam in foro exteriori dictas condiciones haberi pro non appositis habetur in l. reprehendenda, C. de nstrum. & substit. & in l. quidam, ff. de condit. institut. & in l. turpia de legat. 1. cum aliis citatis in glossa penul. in cap. final: post textum ibi de condit. appof. vnde in foro exteriori dicta legata erunt valida, etiam si legatarius condiciones non adimpleat. Hoc supposito.

Sup hoc in 109. tr. 2. ex Ref. 20. leg. doctrina 8. in prin. cipio.

2. Aliqui asserunt in foro conscientia dicta legata non valere, quando conitar voluntatem testatoris fuisse, vt conditio adimpleatur, & non aliter noliis- se supradicta legata facere; vnde in conscientia non potest capere legatum legatarius, si non nubat, vel ingrediatur religionem contra voluntatem testatoris, vel donantis. Et ita docent Rebellius de obligat. iust. part. 2. lib. 1. 8. quast. 26. n. 3. & 4. Medina Cod. de ref. quast. 2. 3. Gutierrez can. qq. lib. 2. c. 25. n. 13. Caietanus, Nauarrus, & Angles, quos citat, & sequitur Lopez in instr. conf. part. 2. c. 18. post principium in 1. & 2. conclus.

3. Sed contrariam sententiam putat veriozem Ioannes Valerus in differentiis, vtriusque fori, ver. Legatum differ. 4. num. 1. videlicet tam in foro interiori, quam etiam exteriori, posse à legatario tuta conscientia capi predictam legatum, etiam si deficiant dictæ condiciones. Et ratio est quia cum talis conditio à iure merito reprobetur, & pro non scripta habeatur, non video cur in conscientia securus esse non possit, licet de contraria voluntate testatoris appareat, quia regulanda est eius voluntas secundum ius, nec potest facere vt leges iustæ in suo testamento non valeant. Et voluntas testatoris non semper pro lege seruanda est, nisi quando est secundum, vel præter legem, non tamen quando talis voluntas à lege reprobat, vt est in casu nostro. Cæteras rationes videbis apud Valerum vbi supra. Et hanc sententiam probabilem putat etiam Rebellius loco citato, & illam ante Valerum absolute docuit Sanchez de matr. 10. 1. l. 1. d. 3. n. 2. cum aliis penes ipsum. Et licet aliqui limitent hanc sententiam in conditione apposita, nempe in religionem non ingrediatur, quando constat appositam fuisse, principaliter causa seruandæ familiarum; sed tu in hoc casu etiam contrarium tene cum Valero vbi supra in sine, & in verb. Hereditas, differ. 12. n. 3. & ver. testamentum, differ. 10. per totam.

RESOL. XLIII.

An legatum relicum non persona particulari, sed generaliter pro virginibus maritandis lucretur puella, qua Religionem ingrediatur? Ex p. 5. tract. 14. & Misc. 2. Rel. 35.

Sup. hoc in rel. seq. §. 2. cuius in ver. non tam.

§. 1. **H**ic casus frequenter potest accidere, & præsertim deleruiet pro Præpositis huius domus S. Ioseph Pahormi in legatis distribuendis ratione hereditatis Fabritij à Drepano. Dico igitur quod negatiuam sententiam sustinent Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez de matr. tom. 1. lib. 1. sp. 33. n. 32. quibus ego addo Ildephosum de Lara lib. 1. de Capellan. c. 2. n. 26. & Petrum Cenedo in can. qq. 35. num. 1. vbi sic ait. Executores testamentorum, quibus onus iniunctum est distribuendi bona legata à testatore inter puellas maritandas, ea minime conferre possunt ingredientibus Religionem. Ita

ille. Et ratio est, quia quando legatum relicum est certæ personæ sub nuptiarum conditione, & illa Monasterium ingreditur, non potest legatum in specifica forma impleri, si alij femina nupturæ tribuatur, quare non est mirum si ius præsumat voluisse testatorem illi legare, etiam casu, quo ingrederetur Religionem dum de contraria eius voluntate minime constat. Verum quando legatur, vt est in casu, de quo loquimur, in certis puellis matrimonio collocandis, tale legatum potest omnino in vera & propria forma impleri, si matrimonium temporale contrahentibus detur, nec testator affectum habuit specialem ad eam, qua Religionem ingreditur, ergo, &c. Cæteras rationes videbis apud Sanchez.

2. Sed ego contrariæ sententiæ tanquam probabiliori magis adhareo, quam ex Iurifconsultis tener Natta conf. 296. n. 4. Boërius decisi. 3. n. 13. & alij, quos citat, & sequitur doctus Ochagauia de Sacram. 1. 1. de matr. 9. 1. 5. n. 17. vbi sic asserit. Legatum relicum non solum sanguineis, & certis puellis, sed etiam incertis absolute ad has, vt collocetur matrimonio, potest eis omnibus distribui, etiam si non nubant, sed Religionem profiteantur. Ita ille, quod probat verbis claris ex auct. de sanctiss. Episc. collat. 9. §. Sed ex hac presenti; & ex multis aliis rationibus, quas omnino videbis apud ipsum. Vnde, me consulente, executores testamentorum ne timeant hanc sententiam in praxim deducere, quam etiam præter DD. citatos tenet sapientissimus Basilius Pontius, qui instar multorum habendus est, de matr. lib. 3. c. 7. n. 11. vbi testatur suo tempore hanc sententiam fuisse communem inter Theologos Salmaticenses; & ratio est, quia cum illa constitutio in dicto Authentico inducta sit ex mero & pleno fauore Religionis, & non ex præsumptione aliqua, suadet etiam vt ex eadem ratione extendamus eam dispositionem ad legata indefinitè relicta. Deinde nulla commodò assignari potest ratio differentia inter legatum hoc; & legatum relicum certæ personæ, quia si ius naturale attendas, omni legato conditionali, huc relinquatur certæ personæ, siue indefinitè, commune est, vt non subsistat non subsistente conditione. Vnde iure naturali neutrum subsisteret, si animus testatoris est in contrarium; tam enim repugnat spectato iure naturali adimpletio in sicca forma in vno casu, sicut in alio; quod autem vnum impleri possit in specifica forma, non aliud, parum refert, vt dictum est. Si autem attendas voluntatem præsumptam, quando nihil expressit testator, merito censetur in vtroque casu non exclusisse statum Religionis. Si denique inspicias dispositionis positivæ rationes, eadem militat in vtroque legato, scilicet, fauor Religionis. Hæc Pontius. Dicendum est igitur contra Sanchez & alios nullam differentiam reperiri inter legatum relicum pro maritanda persona certa, & indefinitè pro maritandis personis incertis; sed in vtroque casu ingredientibus Religionem tale legatum consequi posse dicendum est. Et hanc sententiam seruari etiam in foris contentiosis testatur Ochagauia vbi supra.

RESOL. XLIV.

An legatum factum puellis, vt nubant, debeat, si aliqua dotem habeat, sed non sufficientem? Vbi etiam plura alia de legatis pro virginibus maritandis. Ex p. 2. tr. 16. & Misc. 2. Rel. 50. alias 52.

§. 1. **R**esponder affirmatiuè Homobonus de exom. 1. Eccl. p. 2. tract. 9. c. 10. quast. 22. vbi sic asserit. Legatum factum puellis, potest dari illis puellis, quæ dotem quidem habent, sed non integram, cum quæ commodè nubere possint, modo illæ puella his quibus